

consideration consists in the fact that its sizable part is equally interpreted by representatives of various social and political groups and ideologies. In terms of the scope of usage of connotative, metaphorical, stylistically marked vocabulary, the microsystem of the English electoral terminology outstrips the corresponding system of the Ukrainian language, obviously because the traditions of the development of referential reality in the English-speaking countries took shape much earlier than in the Ukraine. In general, it may be

noted that both non-lingual referents and their linguistic expressions belong to international realities, and therefore they quite easily find their translation equivalents in the target language. From the linguo-didactic point of view, word and word combinations that relate to realities and mean objects, notions or phenomena including associations and connotations (background vocabulary) deserve special attention.

Стаття надійшла до редакції 01.12.2017

УДК 82-3:001.8:81'25(045)

ГУДМАНЯН Артур, ІВАНОВА Андріана

ГЕНЕЗА ТА ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІТЕРАТУРИ ЖАХІВ З ПОЗИЦІЙ СУЧАСНОЇ НАУКИ ПРО ПЕРЕКЛАД

У статті досліджено генезу та жанрову специфіку літератури жахів з позицій перекладознавства. Проаналізовано еволюцію жанру літератури жахів у літературознавстві, а також виокремлено домінуючі жанрові особливості зазначеної літератури, важливі для їх відтворення в перекладі. Доведено, що література жахів за своєю природою відноситься до тих жанрів, що реалізуються за формулою: *емоції персонажів = відгук читачів*, а прагматична спрямованість жанру класифікується створенням атмосфери страху та напруженого очікування.

Ключові слова: література жахів, жанрові особливості, перекладознавство, готика, генеза жанру літератури жахів.

Вступ. Будь-яке жанрове утворення не є монолітним, а є взаємопов'язаною та взаємозалежною ієрархічною системою, за умови повноцінного функціонування якої і уможливується функціонування, власне, жанру. Питання відтворення жанрових особливостей літератури жахів видається актуальним на теренах сучасної перекладознавчої думки в Україні, оскільки доволі тривалий проміжок часу цей жанр перебував на маргіналі інших літературних жанрів, а радянські історико-методологічні канони не вважали його повноцінним літературним жанром, який може естетично впливати на читача.

Література жахів уже сягає свого 250-річного віку. Ще стародавні балади про чаклунські ритуали, виклик демонів та привидів, шабаш відьом були невичерпними джерелами для народження легенд і навіть надихали скульпторів на створення готичних споруд, як, наприклад, собор Нотр-Дам де Парі та замок Мон-Сен-Мішель у Парижі. У давні часи навіть серед освічених людей віра в надприродне не підлягала сумніву, варто згадати відьом, алхіміків, чаклунів та чорну магію.

Аналіз досліджень і публікацій. У радянському літературознавстві та лінгвістиці жанр

літератури жахів займав маргінальне положення, його розглядали як явище масової літератури, яке за канонами радянської історико-літературної методології не налічувало у своєму арсеналі фактору естетичного розвитку, однак переосмислення літературного процесу спричинило поживлення у процесі дослідження колись ігнорованого жанру.

У зарубіжному літературознавстві критичні праці пов'язані з жанром літератури жахів почали з'являтися з 1920-х років [25]. З їх появою в науковій думці виникли розбіжності щодо поняттєвого апарату жанру: чорний роман/*le roman noir* (М. Бахтін), література жахів/*horror literature* (Н. Керол), готичний роман/*gothic romance*, література про привидів/*ghost fiction*. У сучасному англійському літературознавстві найбільш поширеним є термін «*horror literature*», який охоплює усі твори жанру незалежно від форми [3; 13; 18; 25].

Критики, літературознавці та лінгвісти [3; 4; 6; 16; 17–21; 22; 23; 25; 26] одноголосні у судженні про те, що джерелом жанру літератури жахів є готичний роман, який зародився в кінці XVIII ст., а в кінці XIX — на початку XX ст. отримав престижний статус. Принагідно з цього

приводу зазначає один із перших вітчизняних дослідників західноєвропейського готичного роману І. Лімборський: «В історії європейських літератур готичний роман, або роман «жахів», посідає виняткове і, можна навіть сказати, в певному відношенні показове місце» [6, с. 157]. Учений продовжує: «є всі підстави твердити, що саме готичний роман можна вважати важливою передтечею багатьох художніх явищ ХХ ст. — від фільмів А. Хічкока до експериментальної фантастики сучасних постмодерністів» [6, с. 157]. Такої самої думки дотримується й І. Качуровський: «Розвиток цього роману, названого також «романом жахів» триває і в роки розквіту романтизму, а далі тріумфально прямує крізь творчість і реалістів, і імпресіоністів, і символістів, і експресіоністів» [4, с. 61].

Таким чином, вивчення генези жанру літератури жахів вимагає екскурсу в готикознавство, щоб простежити як еволюціонував жанр та які чинники вплинули на його сучасні жанрові особливості.

1764 р. знаменує народження першого готичного роману «Замок Отранто» англійського аристократа Г. Уолпола, який увібрав усі атрибути готики: замок з потайними переходами і підземеллями та привидів, і який став іконою наслідування для подальших творів готичної літератури.

Автори збірника «HorrorLiterature» пропонують наступну періодизацію еволюції жанру літератури жахів:

- 1) готичний роман (1762–1820 рр.);
- 2) залишковий готичний імпульс (1824–1872 рр.);
- 3) психологічні, антикварні та космічні жахи (1872–1919 рр.);
- 4) сучасна література жахів (1920 р. — до сьогодні) [25, р. 44].

Сучасна література жахів починає свій відлік від перших критичних розвідок у царині жанру, коли людина, спираючись на методи сучасної науки, змогла побачити психіку, як відображення всесвіту і зрозуміти, що все неможливе насправді є можливим. Ураховуючи, що для готики характерна дифузність та жанр знаходиться у постійній динаміці, легко проникає в інші літературні жанри, у сучасній філологічній думці існує декілька концепцій щодо поділу готичної літератури на певні групи. Зокрема класифікація готичної літератури А. Полякової, яка пропонує виокремлювати три групи готичних творів [11, с. 149]:

- 1) чорний роман, у якому інфернальні

сили виконують роль дійових осіб, а фантастика є невід'ємною частиною художнього твору;

- 2) романи таємниць, у яких таємні події підлягають раціональному поясненню;

- 3) художні тексти, де простежується рівновага між реальним та фантастичним та їх інтерпретація покладена особисто на читача.

Дещо по-іншому класифікує літературу жахів К. Петрова. Учений виокремлює наступні групи творів [10, с. 51]:

- 1) сучасний готичний роман, що ввібрав ознаки готичних романів ХVIII ст.;

- 2) сучасна проза про надприродні явища;

- 3) психологічні жахи, джерелом яких є психологічний розлад людини.

Ми, згідно з згаданими класифікаціями, дотримуємося узагальненої концепції поділу творів літератури жахів, яка утвердилась в сучасній філологічній думці, та поділяємо їх на сентиментальні та френетичні [2; 8; 24]. Сентиментальна література жахів представляє собою «солодкий» жах [14, с. 16], що переплітається з меланхолією та має раціональне пояснення, тоді як френетична — створює принципову антиреалістичну та інфернальну картину світу. З огляду на те, що об'єктом нашої статті є саме френетична література жахів (франц. *frenetique* — *шалений*), вважаємо за доцільне детально зупинитися на потрактуванні означеного феномена. Уся особливість френетики криється в розумінні поняття «жахливий». Як відзначає А. Радкліф, законодавиця поділу літератури на два згадані підвиди: «І в чому ж ще різниця між страхом і жахом якщо не в неясності та невизначеності, які характерні для першого, по відношенню до переляканого очікування зла другого?» [24, с. 152]. Інший дослідник В. Вацуро постулює: «Інструментом френетичної готики був не стільки терор/страх, який пробуджує відчуття насолоди, думки про величне, а horror/жах, як те, що його знищує» [2, с. 160].

Таким чином, жанр, що був покликаний зруйнувати світ як самодостатню ієрархічну систему, вивести творчість за межі раціонального, зрушити художнє мислення та надмірну інтелектуалізацію життя зароджує своєрідну «філософію зла», характерною рисою якої є авторська установка на естетизацію «жахливого» [6, с. 158; 8, с. 38].

В українському літературознавстві та лінгвістиці фрагментарний характер мають дисертаційні дослідження, пов'язані з жанром готичної літератури. Так, О. Матвієнко досліджувала загальні традиції готики в англійській літературі

[7]; О. Білоус вивчала готичну традицію в літературі США та її трансформацію у творчості В. Персі [1]; об'єктом дисертаційного дослідження Х. Пастух була еволюція готичної поетики на матеріалі роману Е. Бронте «Буреверхи» [9]; С. Левітас розглядала жіночі образи в готичній новелі [5]; метою дослідження А. Рудковської стали лінгвопоетичні особливості французької готичної прози [12]; лінгвокогнітивний вимір образу і символу в американському готичному оповіданні визначив тему дослідження С. Шурми [15].

Постановка проблеми. Якщо в зарубіжному літературознавстві критичні праці пов'язані з жанром літератури жахів почали з'являтися вже досить давно, то на теренах вітчизняних літературознавчих та філологічних студій цей жанр утвердився лише протягом останніх десятиліть. Переважна більшість досліджень спрямована дотично до жанру літератури жахів, натомість широко розглядають його витoki, а саме канон готичної прози, тому жанрові особливості літератури жахів потребують особливої уваги.

Сьогодні жанр літератури жахів досягнув свого апогею та є найпопулярнішою масовою літературою у всьому світі, а входження англomовної літератури жахів в український літературний простір уможлиблюється за допомогою роботи перекладача як інтерпретатора смислового коду першотвору. Потребує узагальнення нагромадження фактичного матеріалу з досліджуваної теми, що досягається за допомогою виробленню критеріїв оцінювання перекладів авторів романів жахів. Дослідження є актуальним і з огляду на сучасні тенденції до розробки жанрових теорій перекладу, адже питання жанру в перекладознавчій площині є проблемою міждисциплінарного характеру. Мета роботи полягає в дослідженні генези літератури жахів та встановленні жанрових особливостей літератури жахів, а саме жанротвірного реєстру та доміантних лінгвостилістичних засобів для їх відтворення у перекладі. Завдання нашого дослідження вбачаємо у віднайденні жанрових складових літератури жахів, які перекладач повинен урахувати при відтворенні оригіналу, якщо він прагне бути близьким до автора.

Генеза жанру літератури жахів. Останні десятиліття славляться неабиякою зацікавленістю жанром літератури жахів. Це пов'язано не лише з ростом кіноіндустрії і поп-культури, а також з певними зміщеннями в людській свідомості. Епоха загострення глобальних проблем знаходить своє відображення в літературі зга-

даного жанру. Головна характерна особливість, яка суттєво відрізняє жанр літератури жахів від інших пригодницьких жанрів, це створення в текстовій тканині специфічного настрою. Як зауважує у своєму есе «Надприродний жах у літературі» Г. Лавкрафт: «Основний критерій, який визначає належність твору до цього жанру є не конкретний сюжет, а створення певного настрою в читача — глибокого страху при контакті з невідомими силами» [*переклад наш — А.Г.; А.І.*] [23, с. 16]. Свою думку автор продовжує словами, які були і є гаслом майже усіх корифеїв жанру: «Страх — одне із найстаріших і найсильніших людських почуттів, а найстаріший та найсильніший страх — це страх невідомого» [*переклад наш — А.Г., А.І.*] [23, с. 8]. Основне завдання авторів літератури жахів — створення відповідної атмосфери, посилене та психологічно обґрунтоване створення страху та зацікавленості в колізії. Таким чином, перш за все досліджуваний жанр детермінується його впливом на читача.

Література жахів за своєю природою відноситься до тих жанрів, що реалізуються за формулою: *емоції персонажів = відгук читачів*. Згідно з думками Н. Керола, представника американської школи літератури жахів, емоційний вплив, викликаний згаданим жанром можна визначити як «художній жах» (arthrorror) [16, с. 27]. Ми погоджуємося з вдалими рефлексіями роздумів ученого, які влучно відтворюють основну ідею жанру. Незважаючи на розуміння страху і жаху як негативних емоцій, дослідник за допомогою власного терміна (arthrorror) спробував переконливо пояснити дивну, на перший погляд, популярність жанру серед читачів. Саме «художній жах», який, на відміну від жаху справжнього, викликаний неприродними створіннями і явищами, не пов'язаний з небезпекою. «Художній жах» має в своєму арсеналі зброю, що здатна приємно «лоскотати» нерви і пробуджувати неабияку зацікавленість.

Таким чином, прагматична спрямованість жанру класифікується створенням атмосфери страху та напруженого очікування (suspense). Однак створення атмосфери страху не є єдиною метою авторів жанру, література жахів торкається також соціальних, філософських та моральних тем. Для прикладу, візьмемо роман М. Шеллі «Франкенштейн, або сучасний Прометей», у якому авторка змальовує конфлікт, що виник між експериментально-створеним чудовиськом та його творцем, указуючи на ті вчинки, на які здатний учений, прагнучи «бути на висоті».

На рівні формальної організації тексту, у текстах літератури жахів переважає нарративна структура обмеженого репертуару, яку ми, за Н. Керолом, розуміємо як «сюжет складного виявлення» (complex diversity plot), що складається з [16, с. 99]:

- 1) початку (поява чудовиська);
- 2) виявлення (чудовисько проявляє себе різними способами);
- 3) підтвердження (герой запевнюється у присутності чудовиська);
- 4) конфронтації (зіткнення, боротьба героя з чудовиськом).

На усіх етапах сюжетної побудови автори першотворів приділяють увагу усім деталям складних переживань героїв, котрі опиняються в колізійних ситуаціях; увага фокусується на емоційному стані героя, портретних характеристиках образної палітри персонажів, адже портретні замальовки створюють емоцію страху та хронотопу, як часово-просторової домінанти жанру, яка теж, у свою чергу, виконує функцію створення відповідної атмосфери, притаманній жанру. Вільний злет думки та поетична уява відзначається у каноні жанру літератури жахів динамічною композицією, деталізованою карколомною фабулою, що проявляється у широких та розлогих деталізаціях усіх жанротвірних ознак засобами лексичного та лінгвостилістичного оформлення. Парадигма тексту, специфіка сюжетного оформлення становить проблему у їх лексичній та лінгвостилістичній вербалізації. Мовне вираження канону літератури жахів полягає у деталізованому, нагромадженому та скрупульозному використанні лексичних та лінгвостилістичних засобів.

Жанрові особливості літератури жахів у перекладознавчій парадигмі. Резюмуючи викладене вище, вважаємо за потрібне зазначити основні жанрові риси літератури жахів, що займатимуть місце важливих у процесі

Список використаної літератури

1. Білоус О.Ю. Готична традиція в літературі США та її трансформація у творчості Вокера Персі: автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.04 / О.Ю. Білоус. — Київ, 2009. — 23 с.
2. Вацура В.Э. Готический роман в России / В.Э. Вацура. — М.: НЛЮ, 2002. — 543 с.
3. Жаринов Е.В. Историко-литературные корни массовой беллетристики / Е.В. Жаринов. — М.: ГИТР, 2004. — 269 с.
4. Качуровський І.В. Готична література та її жанри / І.В. Качуровський // Сучасність. — К., 2002. — № 5. — С. 59–67.

подальшого перекладацького аналізу англійської літератури жахів та її українськомовних перекладах. Отож, до жанрових ознак жанру належать наступні:

1) жанротвірна лексика, об'єднана у три концептуальні групи: *СМЕРТЬ*, *СТРАХ*, *ОГИДА*. Кожна концептуальна група реалізується в межах певних когнітем, так *СМЕРТЬ* (тварини, що пророкують смерть; мертво тіло); *СТРАХ* (захоронення, фізична слабкість); *ОГИДА* (скалічене та понівечене людське тіло та його органи, кров).

2) зображення портретних характеристик персонажів: злодія, героїні та другорядного героя, що реалізуються у деталізації та підсиленій експресивності;

3) хронотоп як часово-просторова домінанта у сюжеті, що реалізується з допомогою локальних індикаторів (топос замку, будинку, тощо); пейзажних описів та описів місць; нагромадження темпоральних індикаторів.

4) емотивне поле жанру, що витворюється такими ознаками: позначення негативних емоцій (пряма номінація) серед яких превалюють агонія, лют, зліть, ненависть; контекстуальний опис негативних емоцій; представлення емоцій крізь призму фізіологічних процесів з домінантними соматизмами серце, кров.

Усі ці особливості літератури жахів постають жанротвірними та повинні мати адекватне втілення в тексті перекладу, що постає складним завданням для перекладача.

Висновки. Збереження у вторинному тексті названих жанротвірних ознак є першочерговим завданням перекладача, який прагне бути максимально близько до оригіналу та зберегти основну ідею «таємниці та жаху» у перекладі. Перспективи подальших досліджень убачаємо у дослідженні мовної об'єктивації концепту *SUSPENSE* у літературі жахів крізь перекладознавчу парадигму.

5. Левітас С.Ф. Міфопоетика жіночих образів у англійській готичній новелі кінця XIX — початку XX ст.: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.01.04 / С.Ф. Левітас. — Київ, 2013. — 17 с.

6. Лімборський І.В. Західноєвропейський готичний роман і українська література / І.В. Лімборський // Всесвіт. — К., 1998. — № 5–6. — С. 157–162.

7. Матвієнко О.В. Традиції готики в англійській літературі XIX ст.: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.01.04 / О.В. Матвієнко. — Львів, 2000. — 21 с.

8. Мацапура Л.В. Формирование жанрового канона в готических романах М.Г. Льюиса «Монах»

и Ч.Р. Метьюрина «МельмотСкиталец» / Л.В. Мацапура // Філологічні науки: зб. наук. пр. ПНПУ. — Полтава: ПНПУ — 2013. — Вып. 2. — С. 32–39.

9. Пастух Х.А. Еволюція готичної поетики і роман «Буреверхи» Емілії Бронте: автореф. дис ... канд. філол. наук: спец. 10.01.06 / Х.А. Пастух. — Львів, 2009. — 19 с.

10. Петрова Е.Е. Жанрообразующая лексика англоязычного черного романа: дисс. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04 / Е.Е. Петрова. — Санкт-Петербург, 2002. — 215 с.

11. Полякова А.А. Готический роман: Жанровый канон и типологическиеразновидности / А.А. Полякова // Судьба жанра в литературном процессе. — Иркутск, 2005. — Вып. 2. — С. 145–156.

12. Рудковська А.Ю. Лінгвопоетичні особливості французької готичної прози: автореф. дис ... канд. філол. наук: спец. 10.02.05 / А.Ю. Рудковська. — Київ, 2006. — 20 с.

13. Тимошенко Т.М. Horror story вчера и сегодня / Т.М. Тимошенко // Вчені записки Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»: зб. наук. пр. Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія». — Х. : Вид-во НУА, 2008. — Т. 14. — С. 459–468.

14. Тузков С. Мотивытайны и ужаса в английскоготическомромане XVIII века (на материале произведений Г. Уолпола и А. Радклиф) / С. Тузков, И. Тузкова // Наукові записки КДПУ ім. В. Винниченка. Серія: Філологічні науки. — № 89 (5). — Кіровоград: КДПУ, 2010. — С. 15–19.

15. Шурма С.Г. Поетика образу та символу в американському готичному оповіданні: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі новелістики Е. По, А. Бірса та Г. Лавкрафта): автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / С.Г. Шурма. — Київ, 2008. — 20 с.

16. Carroll N. The Philosophy of Horror: or, the

Paradoxes of the Heart / N. Carroll. — N.Y.: Routledge, 1996. — 272 p.

17. Carroll N. ThePhilosophyofHorror: or, theParadoxesoftheHeart / N. Carroll. — N.Y.: Routledge, 1996. — 272 p.

18. Clasen M. Monsters Evolve: A Biocultural Approach to Horror Stories / M. Clasen // Review of General Psychology. — 2012. — Vol.16, # 2. — P. 222–229.

19. Clasen M. The Horror! The Horror! / M. Clasen // The Evolutionary Review.— N.Y.: State University of New York, 2010. — Vol.1.1. — P. 112–119.

20. Clasen M. Evil Monsters in Horror Fiction: An Evolutionary Perspective on Form and Function / M. Clasen // A History of Evil in Popular Culture: What Hannibal Lecter, Stephen King and Vampires Reveal About America. — Vol. 2. — California: AC — CLIO/Praeger, 2014. — P. 39–47.

21. Clasen M. The Anatomy of the Zombie: A Bio-Psychological Look at the Undead other / M. Clasen // Otherness: Essays and Studies. — Aarhus: Aarhus University. — 2010. — P. 1–23.

22. Joshi S.T. The Weird Tale // S.T. Joshi. — N.J.: Wildside Press, 2003. — 308 p.

23. Lovecraft H.P. The Annotated Supernatural Horror in Literature / H.P. Lovecraft. — N.Y.: Hippocamus Press, 2000. — 228 p.

24. Radcliffe A. On the Supernatural in Poetry / A. Radcliffe // The New Monthly Magazine and Literary Journal. — London: SandR Bentley. — Vol 16. No.1, 1826. — P. 145–152.

25. Tymn M.B. Preface to Horror Literature: A Core Collection and Reference Guide / M.B. Tymn. — NY.: L, 1981. — 559 p.

26. Varma D.P. The Gothic Flame: being a history of the Gothic novel in England, its origins, efflorescence, disintegration and residuary influences / D.P. Varma. — L.: Scarecrow Press, 1966. — 264 p.

Ключевые слова: литература ужасов, жанровые особенности, переводоведение, готика, генезис жанра литературы ужасов.

А. ГУДМАНЯН, А. ИВАНОВА

ГЕНЕЗИС И ЖАНРОВЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЛИТЕРАТУРА УЖАСОВ С ПОЗИЦИЙ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ О ПЕРЕВОДЕ

В статье исследованы генезис и жанровая специфика литературы ужасов с позиций переводоведения. Проанализирована эволюция жанра литературы ужасов в литературоведении, а также выделены доминантные жанровые особенности обозначенной литературы, которые являются необходимыми для перевода. Доведено, что литература ужасов по своей природе относится к тем жанрам, которые реализуются за формулой: эмоции персонажей = отзыв читателей, а прагматическая направленность жанра классифицируется созданием атмосферы страха и напряженного ожидания.

A. GUDMANIAN, A. IVANOVA

GENESIS AND GENRE PECULIARITIES OF HORROR LITERATURE FROM PERSPECTIVE OF CONTEMPORARY TRANSLATION STUDIES

The article deals with genesis and genre peculiarities of horror literature in translation. The evolution of horror literature genre has been analyzed in literature studies and dominant genre peculiarities necessary for the translation have been identified. It has been proved that horror literature by its nature belongs to those genres, which are realized via formula: characters' emo-

tions = readers' feedback. and by the creation of horror atmosphere and suspense.

Key words: horror literature, genre peculiarities, translation studies, gothics, horror literature genesis.

A. GUDMANIAN, A. IVANOVA

GENESIS AND GENRE PECULIARITIES OF HORROR LITERATURE FROM PERSPECTIVE OF CONTEMPORARY TRANSLATION STUDIES

Critics, literary scholars and linguists unanimously agree in statement that the source of horror literature is considered to be a gothic novel, that appeared in the end of 18th century and in the end of 19th — the beginning of 20th centuries gained a prestigious status. Modern horror literature starts from the very first critical investigations in genre realm when a person believing in modern scientific methods could see the psychic as a reflection of universe and understand that impossible became real.

Today horror literature has reached its peak and is considered to be the most popular mass literature all over the world while penetration of the abovementioned genre in Ukrainian literature space is possible with the help of translator as an interpreter of source text code.

The main aim of authors who work in horror literature genre is to create the necessary atmosphere, the intensified and psychologically relevant feeling of fear and interest in collision.

Horror literature by its nature belongs to those genres, which are realized via formula: characters' emotions = readers' feedback and the pragmatic intention of it is characterized by the creation of horror atmosphere and suspense.

Genre of horror literature has the following peculiarities:

1) genreforming lexis combined into three conceptual groups: *DEATH, FEAR, DISGUST*. Each conceptual group is realized through certain cognithemes: *DEATH* (animals that prophesize death; dead body); *FEAR* (burial, physical weakness); *DISGUST* (disabled human body, blood);

2) heroes' portrait characteristics: the villain, the heroine and the lessercharacter which are realized through *specification and intensified expressiveness*;

3) chronotopasa temporal and space dominance in the plotthat is realized with the help of *localmarkers* (toposofthecastle, house, etc.); *landscapeplaces' descriptions; accumulation of temporal indicators*.

4) the emotive field of the genre that is realized through the following characteristics: *negative emotions designation (direct nomination) among which the prevailing are agony, rage, malice, hatred; contextual description of negative emotions; emotions' description through physiological processes with dominant somatismsof heart and blood*.

Стаття надійшла до редакції 21.11.2017

УДК 81'342.21-053.2=161.2(045)

КАБАДАЙИ Абдюлькадір

МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИТЯЧОГО МОВЛЕННЯ НА ЕТАПІ СТАНОВЛЕННЯ І ОВОЛОДІННЯ РІДНОЮ МОВОЮ

Робота присвячена аналізу дитячого мовлення, зокрема морфологічним особливостям турецької мови на етапі її формування у дітей. Предметом аналізу стало мовлення дітей віком від 24 до 36 місяців, яке було розглянуто у морфологічному аспекті. У дослідженні взяли участь 11 малюків, за якими спостерігали в певних часових інтервалах протягом 10 місяців на ігрових майданчиках, у школах та вдома. Записи дитячої мови, що були зроблені під час дослідження, здійснювалися за згодою батьків. Аналізуючи отримані дані, було з'ясовано, що малюки під час вимови змінювали та переставляли окремі голосні та приголосні звуки турецької мови, що спричинювало морфологічні зміни в деяких лексичних категоріях. Протягом дослідження була здійснена класифікація помічених і зафіксованих семантичних та морфологічних змін у мові дітей віком від 24 до 36 місяців, які відбуваються на етапі формування та засвоєння рідної мови.

Ключові слова: дитяче мовлення, діти, мова, морфологія, семантичні особливості, довготривале дослідження.

Метою цього дослідження став аналіз дитячого мовлення, безпосередньо спрямованого на немовлят, віком 24–36 місяців, а саме його морфологічні та семантичні особливості в процесі становлення та вивчення турецької

мови, яка є рідною для учасників експерименту. Одним із завдань дослідження було вивчити та проаналізувати дитяче мовлення на етапі становлення та засвоєння з огляду на його морфологічні та семантичні особливості. Цікавим